

Hva koster det å være funksjonshemmet?

Dato: 29.10.2021

Vi viser til høringen i komiteen 26. oktober, der komiteen ba om mer informasjon om levekår. Vi sender derfor over en rapport og en oppdatering av utviklingen de siste årene knyttet til den negative utviklingen av de økonomiske levekårene for funksjonshemmede i Norge.

NHF-rapport: «Hva koster det å være funksjonshemmet i Norge i 2017?»

Vi har dokumentert utviklingen i samfunnets ordninger og funksjonshemmedes utgifter:

[file:///X:/Downloads/Rapport-hva-koster-det-pdf%20\(1\).pdf](file:///X:/Downloads/Rapport-hva-koster-det-pdf%20(1).pdf)

Rapporten tar opp grunnstønning, bil, særfradrag, bostøtte og egenandeler fysioterapi, hjelpemidler og kommunale tjenester. Vi viser de samlede utgiftene gjennom tre konkrete eksempler:

- Camilla, er i jobb og bor alene, har merkostnader på **kr 67 806,- per år**
- Sadia, er uføretrygdet og bor alene, har merkostnader på **kr 91 866,- per år**
- Familie med tre barn, et av barna funksjonshemmet, har merkostnader på **kr 97 872,- per år**

I rapporten viser vi også til bufdir.no for fakta og statistikk:

https://www.bufdir.no/Statistikk_og_analyse/nedsett_funksjonsevne/

Utviklingen fra 2017 til i dag

Under supplerer vi rapporten fra 2017 til i dag (budsjett 2022). Det er ikke en uttømmende oversikt.

Det generelle bildet er at staten sparer og vi bærer kostnadene

- **Innstramninger på inntektssiden.** AAP-ordningen for unge under 25 år er kuttet (30 % mindre utbetalt), antall år for arbeidsavklaring er redusert, redusert mulighet til inntekt ved siden av trygd, skjermingstillegget for uføre alderspensjonister født for 1953 er fjernet.
- **Merutgiftene har økt.** Fortsatt underregulering av stønader og tilskudd. Vi må betale mer for bil, hjelpemidler og briller. Bostøtten er strammet inn. Boligtilskudd til tilpasning er svekket etter opphør av øremerket ordning over statsbudsjettet. Bidragsordning for medisiner på hvit resept ble stengt for nye søknader fra 2018 og store utgifter ikke lenger dekket.

Enkeltområder

Satsene for grunn- og hjelpestønning er underregulert og strammet inn.

Underregulering av satsene har fortsatt og tilskuddene blir mindre verdt. Kostnader er fjernet fra beregningsgrunnlaget, bl.a. utgifter ved bruk av proteser, støttebandasjer og kompresjonsklær. Hjelpestønning til særskilt behov for hjelp i hjemmet er fjernet; også for alle i overgangsordningen.

Stønad til bil strammet inn. Økte utgifter til bilhold.

Stønadsordningen for gruppe 1 biler ble i 2015 ble stengt for alle som ikke er i jobb og utdanning. I budsjettforslag 2022 er det også innstramning; du må dokumentere inntekt på 1 G ved siden av trygd, mot krav om 0,4 G i dag. Det betyr at de med svakest økonomi ikke får dekket transportbehov ved arbeid. Utgifter til bilhold øker. Prisene på drivstoff og strøm øker (lading av spesialutstyr). El. biler er ikke med i rammeavtale Nav for bilgruppe 2. Grunnstønad dekker ikke de reelle ekstrakostnadene til bilhold. Mange bruker bil mye fordi kollektivtransporten ikke er universelt utformet.

Boligtilskuddene forsvant

Da særfradraget i skatt ble avviklet, var forutsetningen at midlene staten sparte skulle brukes slik at de traff de som hadde økonomiske merkostnader bedre, blant annet til å styrke Husbankens tilskuddsordninger til boligtilpasning. Husbankens boligtilskudd ble ikke styrket, men avviklet fra 2020. Ordningen ble et kommunalt ansvar, uten forpliktelser i lovverket om å tilby tilskudd. Det betyr at store utgifter for å kompensere et utilgjengelig boligmarked må bæres av oss. 90 % av den norske boligmassen er ikke universelt utformet.

Bostøtten har ikke fulgt utviklingen

Ved omlegging av uførepensjonen med heving av bruttobeløpet og skatt, falt mange ut av ordningen, selv om netto utbetalt uføretrygd ikke ble økt. Strømutgiftene er sterkt økende i samfunnet. Vi har ofte høyt forbruk; ekstra varme for helsen og hjelpemidler som skal lades. Dersom ikke reelle merkostnader dekkes betyr det sterkt økte utgifter. Se Menon Economics rapport 2020: <https://www.menon.no/wp-content/uploads/2020-106-Utredning-av-bost%C3%B8tten-med-fokus-p%C3%A5-effekter-for-brukerne.pdf>

Økt egenbetaling og egenandeler

- Mange har høye utgifter til **kommunale tjenester og BPA**. Utgiftene har ikke egenandelstak, og varierer fra kommune til kommune. Det betyr at utviklingen med høy egenbetaling har fortsatt etter 2017. Da hadde Camilla merkostnader på kr 30 800 per år, Sadia kr 7 200,- og familien kr 27 396,-.
- Egenbetaling **tekniske hjelpemidler** øker. Fra 2020 dekker ikke Nav nødstrøm til automatiske døråpnere (ekstrautgift på min. kr 2500,-). Forslag i statsbudsjettet om å økt egenbetaling fra kr 4000 til 5000 for aktivitetshjelpemidler. Store kutt i briller til barn fra 2020.
- **Fysioterapi og helse**. Fra 2017 ble diagnoselisten for fysioterapi fjernet. Konsekvensen var en økning i egenandeler på nesten kr 2000- for mange. De to egenandelstakene ble slått sammen fra 2020, med tak på 2460,- Nå foreslås økning på 18 %, til kr 2921.

KONKLUSJON

Rapporten fra 2017 dokumenterer at funksjonshemmede innbyggere har omfattende merkostnader. Utviklingen har ikke gått i riktig retning. Dette har store konsekvenser for levekår og likestilling. Vi mener derfor det er på høy tid å snu denne utviklingen for å innfri våre menneskerettigheter. Dette betyr at den økonomiske levekårssituasjonen for funksjonshemmede har hatt en negativ utvikling.

Med vennlig hilsen
Norges Handikapforbund

Forbundsleder Tove Linnea Brandvik /s/